

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

4 martie 2015

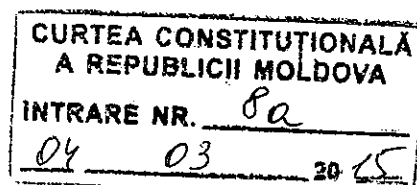
S nr. 4

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu, 28
Chișinău MD 2004
Republica Moldova

SESIZARE

*prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII
din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și
articolele 38 alineat 1 litera g) și 39 din Codul Jurisdicției
constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995*

I. AUTORII SESIZĂRII:

1. **DOLINȚĂ Alla**
2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
4. Telefon: 022817877

1. **DODON Igor**
2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
4. Telefon: 022817877

1. **BOLEA Vasile**
2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
4. Telefon: 022817877

1. **NOVAC Grigore**
2. **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**
3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1
4. Telefon: 022817877

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare prevederile pct. 3 din Anexa nr. 2 la Legea 1593 din 22 decembrie 2002 (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 18-19/57).

III. EXPUNEREA PRETINSEI SAU PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI PRECUM ȘI ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Expunerea faptelor

La data de 27 februarie 1998 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 1585 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (în continuare Legea nr. 1585).

La data de 30 aprilie 1998 Legea nr. 1585 a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 38-30/280.

În temeiul Legii nr. 1585, la data de 26 decembrie 2002 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 1593 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (în continuare Legea nr. 1593).

La data de 08 februarie 2003 Legea nr. 1593 a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 18-19/57.

La data de 20 decembrie 2007 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 286 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (în continuare Legea nr. 286).

La data de 22 februarie 2008 Legea nr. 286 a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 37-39/104.

Conform Legii nr. 286, art. III au fost introduse modificări și completări Legii 1593, printre altele, fiind introdusă Anexa nr. 3 la Legea 1593, care la pct. 3 stabilește în calitate de plătitori ai primelor obligatorii de asistență medicală citez:

„3. Alte persoane fizice neangajate, cu domiciliul în Republica Moldova, care nu fac parte din nici una din categoriile enumerate și nu sînt asigurate de Guvern, conform art.4 alin.(4) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.”

Actualmente punctul indicat supra este pct. 3 la Anexa nr. 2 la Legea 1593

În legătură cu existența unor litigii în instanța de judecată, la data de 01 noiembrie 2011 Curtea Supremă de Justiție a emis recomandarea nr. 18¹ în care se stabilește clar că, anume din conținutul pct. 3 din Anexa nr. 2 la Legea 1593 se constată că, persoana fizică neangajată în câmpul muncii este obligată să obțină polița de asigurare obligatorie de asistență medicală, în temeiul principiului obligativității cotizării la fondurile asigurărilor medicale de stat, stabilit de Lege.

La data de 24 octombrie 2008 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Codul Contravențional.

La data de 16 ianuarie 2009 Codul contravențional a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 3-6/15, care la art. 266 stabilește plata amenzii pentru neachitarea în termen a primelor obligatorii de asistență medicală.

Urmare a modificării sistemului de cotizare la fondul asigurării obligatorii de asistență medicală, persoanele fizice neangajate, indiferent de posibilitatea lor financiară sînt obligate să cotizeze în fondul medical, pentru neexecutarea obligației date fiind pasibil de atragere la răspundere civilă și/sau contravențională, putându-i fi aplicat chiar și arestul.

Legislație pertinentă

Constituția Republicii Moldova

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

¹ http://jurisprudenta.csj.md/search_rec_csj.php?id=35

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Articolul 36

Dreptul la ocrotirea sănătății

(1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

(2) Minimul asigurării medicale oferit de stat este gratuit.

(3) Structura sistemului național de ocrotire a sănătății și mijloacele de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii organice.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 58

Contribuții financiare

(1) Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

(3) Orice alte prestații sînt interzise, în afara celor stabilite prin lege.

Articolul 132

Sistemul fiscal

(1) Impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective.

(2) Orice alte prestări sînt interzise.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Articolul 6 paragr. 1 și 2. Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărîrea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci cînd interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci cînd, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

Articolul 13. Dreptul la un recurs efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Articolul 1 din Protocolul adițional. Protecția proprietății

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

Jurisprudență relevantă

Comis. EDH, 14 decembrie 1988, r. 13013/1987, Wasa Liv Omsesidight Forsokringsbolaget Valands Pensionsstifteise et groupe de approximatif 15.000 personnes c/Suede (în continuare Wasa), speță în care a fost stabilit faptul că, statele au dreptul să perceapă impozite sau alte contribuții și că, în materie fiscală/financiară, statele dispun de o mare marjă de acțiune cu privire la mijloacele pe care pot să le utilizeze în acest scop; aparține

autorităților naționale competența să decidă perceperea de impozite, taxe sau contribuții, potrivit aprecierii necesităților politice, economice și sociale. Așa fiind, obligarea unui contribuabil la plata unui impozit sau a altei contribuții nu ar putea fi contrară dreptului la respectarea bunurilor sale, decât dacă cel interesat ar fi obligat la a suporta o sarcină intolerabilă sau i-ar fi complet bulversată situația financiară.

Analiza succintă a circumstanțelor de fapt prin prisma legislației și jurisprudenței pertinente

În primul rând, pentru a da o apreciere corectă situației, este nevoie să înțelegem natura juridică a asigurării obligatorii de asistență medicală prin prisma legislației naționale și Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, reieșind din prevederile art. 132 din Constituția Republicii Moldova, sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală nu face parte din sistemul fiscal stricto sensu al Republicii Moldova. Însă cu certitudine acest sistem face parte din sistemul contribuțiilor financiare obligatorii în sensul art. 58 din Constituție, având natură fiscală lato sensu, inclusiv în sensul Convenției EDO pentru următoarele:

- cotizarea în fondul asigurărilor medicale este o contribuție
- obligația de a cotiza în fondul medical comportă un caracter general, obligatoriu, solidar, cetățeanul neavând dreptul de a-și alege comportamentul
- în raporturile dintre asigurător și asigurat nu se aplică principiul egalității specific raporturilor juridice civile
- scopul asigurării obligatorii medicale este ca statul să poată asigura implementarea obligației sale față de cetățean de a garanta dreptul ultimului la sănătate

Odată ce cotizarea în bugetul asigurărilor medicale reprezintă o contribuție financiară obligatorie, nelăsând cetățeanului nici un drept de discreție, aceasta urmează să aibă o așezare justă și echitabilă, ceea ce presupune că, această sarcină nu trebuie să atenteze în mod inadmisibil la dreptul de proprietate al cetățeanului și nici să facă inefficient dreptul lui la protecția sănătății.

În speță însă, este cert că, în mare, pentru populația, care are obligația să cotizeze în fondul medical conform pct. 3 din Anexa nr. 2 la Legea 1593 această sarcină comportă un caracter intolerabil sau le bulversează complet situația financiară, cetățeanul neavând nici un drept de discreție, cum este în cazul asigurărilor civile, nefiind în drept să conteste sarcina financiară obligatorie, spre exemplu, pe motiv de incapacitate de plată sau pe motiv că, aceasta este exagerată în raport cu posibilitățile reale de plată ale cetățeanului. Mai mult, unii chiar sunt impuși să suporte pedepse contravenționale, indiferent de capacitatea lor de plată, contrar prezumției nevinovăției, contrar dreptului la un recurs efectiv, printr-o incriminare obiectivă a unei pedepse contravenționale. Și notăm că, toate aceste încălcări se datorează pct. 3 din Anexa nr. 2 la Legea 1593, care nu prevede nici o rezervă, nici o excepție, fiind de-a dreptul contrară dreptului la proprietate (art. 46 din Constituție) și principiului așezării juste a sarcinilor financiare (art. 58 din Constituție), astfel încât acoperirea deficitului bugetar să nu aibă drept efect sărăcirea populației, fapt care presupune că în speță, statul și-a depășit marja sa de apreciere la stabilirea obligației de plată conform pct. 3 din Anexa nr. 2 la Legea 1593, atât conform art. 58 cât și conform art. 54 din Constituție. De altfel, pct. 3 din Anexa nr. 2 la Legea 1593 afectează și dreptul la sănătate al cetățeanului (art. 36 din Constituție), or, obligația de plată a poliței de asigurare medicală în cumul cu costurile ridicate reprezintă o barieră pentru persoanele sărace la medicina de calitate.

De altfel, problema ridicată în cadrul prezentei sesizări este constatată și prin raportul ONU² pentru Republica Moldova din iunie 2014, publicat la 13 februarie 2014 care la pct. 68 prevede citez: *Statul trebuie să îmbunătățească sistemul de asigurări medicale obligatorii și să asigure*

² <http://www.un.md/viewnews/193/>

că costul financiar nu este o barieră pentru persoanele sărace la medicina de calitate și produsele farmaceutice necesare, inclusiv asistența neurgentă. Guvernul va colecta datele cu regularitate pentru a informa despre prestarea serviciilor îmbunătățite.

Notăm că, statutul de șomer, care are drept efect scutirea de la plata contribuției în fondul medical nu constituie un element suficient, pentru așezarea justă a sarcinilor financiare prin prisma dreptului la proprietate și la sănătate a cetățeanului cel puțin pentru următoarele:

1. Statutul de șomer este unul temporar.
2. Statutul de șomer se atribuie persoanei aflate în căutarea unui loc de muncă.
3. Multe persoane nici nu cunosc despre dreptul de a se înregistra ca șomer, dar obligația de cotizare conform anexei nr. 2 pct. 3 este una formală neincluzând o asemenea rezervă.
4. După cum este menționat chiar în Constituție, cetățeanul beneficiază de dreptul la muncă, munca forțată fiind interzisă. Și în situația în care cetățeanul nu lucrează și nici nu este în căutarea locului de muncă (pentru motivele sale, altele decât existența veniturilor nedecarate, exemplu boală care nu se încadrează la lit. i) din Legea citată supra, concediu neplătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 6 ani, lipsa actelor necesare pentru înregistrarea ca șomer sau pur și simplu nu vrea să muncească), respectiv el neavând dreptul la statut de șomer, atunci acesta va fi obligat să achite polița medicală fără a se ține cont de posibilitățile sale economice și fără a se ține cont de faptul că, persoana este în drept să muncească, dar nu este obligată.

Cu titlu de diverse vom menționa că, toate contribuțiile financiare ale cetățeanului față de stat, cu excepția celei prevăzute la pct. 3 al. Anexei nr. 2 la Legea 1593, au ca bază de calcul veniturile cetățeanului. Conform acestei reguli sânt stabilite cotizațiile în fondul asigurării medicale obligatorii pentru toate categoriile de populație cu excepția celor vizați de pct. 3 al Anexei nr. 2 la Legea 1593.

Totodată vom menționa că, indiferent de natura juridică a contribuției în fondul asigurării medicale obligatorii, prin pct. 3 al Anexei nr. 2 la Legea 1593 statul a acționat contrar art. 54 din Constituție.

IV CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Urmare a celor menționate supra și conform articolelor 4, 21, 26, 36, 46, 47, 54, 58 și 134 din Constituția Republicii Moldova

solicit:

- a admite prezenta sesizare spre examinare în fond
- a supune controlului constituționalității pct. 3 din Anexa nr. 2 la Legea 1593 din 22 decembrie 2002
- a declara neconstituțional pct. 3 din Anexa nr. 2 la Legea 1593 din 22 decembrie 2002

V. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Data:

4 martie 2015

Locul:

mun. Chișinău

Semnătura:

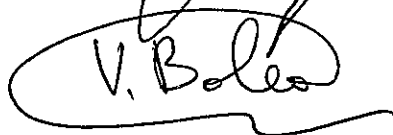
DOLINȚĂ Alla

Handwritten signature of DOLINȚĂ Alla in black ink.

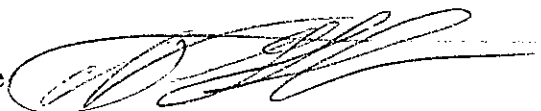
DODON Igor

Handwritten signature of DODON Igor in black ink.

BOLEA Vasile

Handwritten signature of BOLEA Vasile in black ink, with the name 'V. Bolea' clearly visible.

NOVAC Grigore

Handwritten signature of NOVAC Grigore in black ink.